Meta Kierkels [1]: Vaderschap en moederschap

Meta Kierkels is pedagoog, grondlegger van Elovie-opleidingen [2], lid van de Kenniswerkplaats Pedagogische Basis (KPB) en auteur van dit artikel [3] (12-01-2026).

Vaderschap en moederschap

Om vaderschap en moederschap in onze tijd werkelijk te begrijpen en herwaarderen, is het nodig om voorbij eendimensionale verklaringen te kijken. Het ecologisch model van Belsky (1984; zie literstuurlijst)) biedt hierbij een waardevol kader: het laat zien hoe biologische, psychologische en sociale factoren elkaar voortdurend beïnvloeden in het ouderschap.

Geen van deze lagen is op zichzelf bepalend; het is juist de interactie tussen aanleg, ervaring en context die ouderschap vorm en kleur geeft.

Ik verbind historische, culturele en systemische ontwikkelingen met het ecologische perspectief van Belsky, en breng dit samen in praktische kijk op vader- en moederschap.

Een korte historische herijking: vaderschap vóór bezit en rolverdeling

In veel samenlevingen van vroeger, zoals bij jagers-verzamelaars, groeiden kinderen op

---

[1] Vindplaats: www.metakierkels.nl -> Opvoeden & Ouderschap.
Je kind loopt vast en je wil het graag ondersteunen. Zes maanden waarin je leert de subtiele signalen achter het moeilijke gedrag te lezen. En jezelf als ouder versterken.

[2] Home - Elovie Opleidingen – www.elovie.nl -> Een liefdevolle opvoedrevolutie
In een wereld die voortdurend verandert, zijn wij jouw gids in opvoeding. Met onze warme en liefdevolle aanpak versterken onze programma's de relatie tussen kinderen, ouders, pedagogisch professionals en andere opvoeders.
Sluit jij je aan bij onze opvoedrevolutie?

[3] Dit artikel van Meta Kierkels (mail, 12-01-2026, overgenomen uit het onderzoeksverslag *'Vaderschap in de pedagogische basis'*, opgesteld door Bob de Raadt (2026), is te vinden op www.bobderaadt.nl/documents/KPB/Onderzoek_Vaderschap_in_de_Pedagogische_Basis.pdf - pag. 17-23.

in kleine, hechte groepen waarin zorg werd gedeeld. Moeders, vaders, oudere kinderen en andere verwanten droegen samen de opvoeding. De zorg was niet strak verdeeld, maar verweven in het dagelijkse leven. Vaders waren dichtbij: ze speelden, droegen hun kinderen, beschermden hen en waren onderdeel van de kring van hechting.
Er was weinig scheiding tussen 'binnen' en 'buiten', tussen zorg en werk. Die verdeling ontstond pas later, met de komst van landbouw, bezit en vaste woonplaatsen. Dat vroeg om controle, orde en overdracht, en daarmee ook om vaste rollen. Vaderschap werd meer gekoppeld aan autoriteit en verantwoordelijkheid, moederschap aan dagelijkse zorg en emotionele nabijheid. Niet omdat dat natuurlijker was, maar omdat het in die context zo werkte.

Religie als versterkend kader
In deze overgang verschoof ook het religieuze beeld mee. In veel westerse tradities werd de vaderfiguur verbonden met orde, norm en gezag, vaak gespiegeld aan het beeld van een hemelse vader. Moeders kregen juist een sacrale rol als hoeders van liefde, dienstbaarheid en toewijding. Deze religieuze symboliek bevestigde de scheiding tussen het 'sturende' vaderschap en het 'zorgende' moederschap, en zette die diep in ons culturele geheugen.

Industrialisatie: afstand groeit, beelden verharden
Vaders werkten buitenshuis, werden kostwinners en symbolen van plicht en productiviteit, maar waren in het dagelijks gezinsleven vaak fysiek én emotioneel minder aanwezig. Moeders hielden het gezin draaiende en droegen de verantwoordelijkheid voor de zorg en de emotionele sfeer. Voor veel kinderen ontstond zo een dynamiek waarin één ouder beschikbaar en nabij was, en de ander vooral een figuur van norm, verwachting en structuur werd. Niet uit desinteresse, maar omdat het systeem zo was ingericht.
Tegelijkertijd ontstond er een scherpere scheiding tussen de wereld van volwassenen en die van kinderen. Niet alleen volwassenen brachten hun dagen buitenshuis door; met de invoering van de leerplicht werden ook kinderen grotendeels uit het gezinsleven gehaald. Ze brachten steeds meer tijd door in instituties die speciaal voor hen waren ingericht, los van het ritme, de arbeid en de relaties van volwassenen. Waar kinderen voorheen opgroeiden te midden van anderen van verschillende leeftijden, werd hun wereld nu veel meer gescheiden en leeftijdsgebonden. Ze brachten vaker hun dagen door met leeftijdsgenoten dan met volwassenen.

De huidige tijd: nieuwe verdeling, oude beelden
Vandaag schuiven de rollen opnieuw. Vaders zijn vaker thuis, moeders werken vaker

buitenshuis, zorg en werk worden opnieuw verdeeld. Maar de beelden en verwachtingen zijn niet altijd mee veranderd. Wat betekent vaderschap nu, als we niet langer terugvallen op oude rolpatronen? Wat verwachten we van moeders? En vooral: wat hebben kinderen nodig?
We leven in een overgangstijd. De oude vormen passen niet meer, de nieuwe zijn nog aan het ontstaan. Vaderschap is soms onduidelijk. Moederschap soms te zwaar. En kinderen voelen dat.
Tenslotte; wat ook vaak onderbelicht blijft, is de rol van macht en symbolische waardering. De zorgende positie, lange tijd vooral door moeders gedragen, werd moreel verheven maar maatschappelijk ondergewaardeerd. Vaderschap daarentegen werd verbonden aan economische verantwoordelijkheid en gezag, maar verloor gaandeweg zijn emotionele en relationele bedding. Deze scheve waardering werkt tot vandaag door. Zorg telt minder mee zolang zij onbetaald, relationeel en onzichtbaar blijft. Vaderschap krijgt pas status wanneer het meetelt in beleid, arbeid of prestaties. Dat maakt herwaardering van vaderschap niet alleen een relationele, maar ook een maatschappelijke en politieke vraag.

Deze verschuiving kost tijd. Want ons beeld van vaderschap wordt niet gevormd in een vacuüm, maar is gebaseerd op de voorbeelden van de vaders vóór ons, vaak onze eigen vader, of hooguit twee of drie generaties terug. Wanneer we spreken over 'vroeger', bedoelen we meestal het nabije verleden, niet de diepere oorsprong van menselijk samenleven. Die beperkte blik kleurt onze overtuigingen over vaderschap en moederschap, vaak onbewust. En juist die onbewuste overtuigingen sturen hoe we kijken, voelen en handelen, als ouder, partner of professional. Wie de rol van vaderschap werkelijk wil herzien, zal dus een open blik moeten hebben.
Tijd is hierbij geen neutrale achtergrond, maar een actieve ontwikkelingsfactor. Vaderschap ontvouwt zich vaak anders en soms later dan moederschap. Veel vaders groeien relationeel in nabijheid naarmate het kind ouder wordt, autonomer is en meer ruimte vraagt. Toch zijn beleid, geboortezorg en opvoedondersteuning sterk afgestemd op het vroege, moederlijke tempo van afstemming. Wanneer we vaderschap uitsluitend langs die meetlat leggen, doen we geen recht aan het relationele groeiproces dat vaderschap kenmerkt. De vraag is dan niet of vaders te laat zijn, maar of wij bereid zijn vaderschap over tijd te leren zien.

Wat leert dit ons pedagogisch?
Kinderen hebben in elke tijd behoefte aan:
• iemand die nabij is, signalen oppikt, emoties ordent, bescherming en troost biedt;
• én iemand die uitnodigt tot autonomie, richting geeft en ruimte opent.
Dat kunnen moeders of vaders zijn, of andere opvoeders. Belangrijk is dat deze pedagogische functies, nabijheid én richting, allebei beschikbaar zijn, niet per se door één persoon, maar wel binnen het geheel waarin het kind opgroeit.
We hoeven dus niet terug naar ‘traditioneel’, en ook niet te streven naar volledige

gelijkheid. De kernvraag is: hoe kunnen we vandaag bewust kiezen wie welke functie draagt, afgestemd op het kind én op elkaar?

Persoonlijke kenmerken van de ouder: biologie, psychologie en hechtingsgeschiedenis
Er zijn biologische verschillen tussen mannen en vrouwen, zoals in hormonen en gevoeligheid voor signalen. Maar deze verschillen zijn niet bepalend voor de kwaliteit van ouderschap. Biologie is geen grens, maar een vertrekpunt. Vaders die zich verbinden met hun kind, maken hormonale verschuivingen door die hechting bevorderen. Moeders hebben vaak een biologische voorsprong bij de start, maar hechting is voor beiden mogelijk en ontwikkelbaar.
Psychologisch functioneren is minstens zo bepalend. Ouders nemen hun eigen hechtingsverhaal, emotieregulatie en reflectievermogen mee. Vaders die zelf weinig emotionele bedding hebben gekend, kunnen zich zoekend voelen in hun rol, niet door hun geslacht, maar door innerlijke geschiedenis. Ouderschap is een relationeel leerproces, waarin oude patronen worden herschreven in contact met het kind.
Het kind als actieve partner in relatie
Kinderen zijn geen passieve ontvangers. Ze spiegelen, nodigen uit, frustreren en raken. Ouderschap ontstaat in relatie tot het temperament en gedrag van het kind. Sommige kinderen vragen nabijheid, anderen zoeken ruimte. Ouders stemmen zich af op deze signalen, ieder op hun eigen manier.
Vaders brengen vaak een andere stijl in: fysiek spel, humor, vertraging. Die stijl is geen vervanging van de moederlijke, maar een volwaardige aanvulling. Als vaderschap vooral als ‘hulp bij de moeder’ wordt gezien, raakt deze rijkdom onderbelicht. Dan mist het kind niet ‘een vader’, maar een andere dimensie van hechting.
Daarbij dragen kinderen niet alleen relaties, maar ook loyaliteiten. Wanneer vaderschap onzeker is of moederschap overbelast raakt, voelen kinderen dat feilloos aan. Ze gaan compenseren, aanpassen of kiezen onbewust positie om spanning te verminderen. Niet omdat ze dat willen, maar omdat ze relationeel loyaal zijn. Een helder en gedragen vaderschap beschermt kinderen tegen die stille last. Het stelt hen vrij om kind te zijn, in plaats van brug, buffer of bondgenoot te worden in het ouderlijke systeem.

De context van ouderschap: cultuur, beleid en relatie
Ouderschap vindt plaats binnen een bredere context. Partnerrelatie, sociaal netwerk, culturele normen, economische omstandigheden en beleid vormen samen de bedding. Vaderschap is hierin kwetsbaar voor marginalisering óf bekrachtiging.
Denk aan:
• Verlofregelingen: in landen met goed vaderschapsverlof zijn vaders aantoonbaar meer betrokken en gehecht.

• Culturele verwachtingen: in wij-culturen ligt de nadruk op familierelaties en collectieve zorg; in ik-culturen op individuele verantwoordelijkheid en autonomie.
• Religieuze beelden: veel tradities koppelen vaderschap aan gezag, moederschap aan zorg. Deze beelden nestelen zich diep in verwachtingen.
• Professionele communicatie: als zorg en opvoedondersteuning zich vooral tot moeders richten, blijven vaders buiten beeld als volwaardige opvoeders.
Daarbij geldt ook: vaderschap en moederschap worden niet los van elkaar vormgegeven. Vaders en moeders beïnvloeden elkaar voortdurend, in hun visie op ouderschap, in hun onderlinge dynamiek en in hoe ze ruimte geven aan elkaars rol. De mate waarin vaderschap tot bloei komt, is vaak mede afhankelijk van de ruimte die moeders bieden en de bereidheid van vaders om die ruimte te nemen.
Daarbij is het belangrijk te erkennen dat niet alle ouders zich dit herijkte ouderschap in gelijke mate kunnen veroorloven. Sociaal-economische positie, arbeidszekerheid, migratiegeschiedenis en culturele verwachtingen bepalen in sterke mate hoeveel ruimte vaders en moeders daadwerkelijk hebben om hun rol vorm te geven. Wanneer we spreken over betrokken vaderschap, moeten we dus ook kijken naar wie structureel minder toegang heeft tot tijd, erkenning en ondersteuning. Anders blijft herwaardering een ideaal voor enkelen, in plaats van een pedagogische basis voor allen.
De vraag is dus niet alleen: "Willen vaders wel?", maar vooral: "Krijgen ze werkelijk de ruimte, de taal en de uitnodiging om zich als opvoeder te tonen?"

Vaderschap als hechtingsanker
In een hechtingsgerichte pedagogiek is vaderschap geen bijrol, maar een volwaardige ingang tot verbinding. Vaders die beschikbaar zijn, vormen een (tweede) veilige basis. Ze bieden kinderen ruimte voor andere emoties, spelvormen en kwetsbaarheid. Dat verschil is geen bedreiging, maar ontwikkelingsrijkdom.
Gelijkwaardigheid betekent niet gelijkvormigheid. In de praktijk zien we moeders vaak als primaire relatiebewakers en vaders als co-regelaars. Maar betrokken vaderschap begint niet bij ‘meer doen’, maar bij ‘meer zijn’. Niet 50/50 in taken, maar 100/100 in aanwezigheid. Beiden dragen de emotionele bedding. Beiden beschermen tegen te vroege zelfstandigheid. Beiden mogen hun eigen stijl hebben, zolang het kind zich door hen gedragen weet.

Wat vaders nodig hebben
Veel vaders verlangen naar:
• erkenning, ook als ze minder woorden gebruiken;
• vertraging, om te mogen groeien zonder te hoeven voldoen;
• uitnodiging, om niet alleen praktisch, maar ook relationeel aangesproken te worden;
• veiligheid, om zoekend, onhandig of emotioneel onervaren te mogen zijn.
In geboortezorg, opvoedondersteuning en jeugdgezondheidszorg zien we nog vaak taal die primair op moeders is afgestemd. Gesprekken óver vaders, maar niet mét hen. Aandacht voor doen, minder voor verbinding. Een pedagogische basis die vaders echt wil includeren, stelt vragen als:

“Wie ben jij voor je kind als het moeilijk wordt?”
“Hoe blijft jouw kind bij jou in het hart, ook als het faalt?”

Een uitnodiging aan moeders (en vrouwen in het werkveld)
Misschien ligt hier wel de meest krachtige beweging: moeders die ruimte maken voor het vaderschap van hun partner, niet door los te laten, maar door te vertrouwen. Dat vraagt:
• de waarde zien van de bijdrage van vaders in de ontwikkeling van het kind;
• het verdragen dat vaders het anders doen;
• het uithouden van eigen zorgen of oordelen;
• het erkennen dat vaderschap een proces is, geen prestatie.
Wanneer moeders vaders relationeel legitimeren, voelt het kind dat. En wat kinderen voelen, vormt hun innerlijke wereld.

Deze uitnodiging kan alleen begrepen worden binnen de zware morele last die veel moeders dragen. Moederschap is niet alleen een relationele positie, maar ook een cultureel beladen rol, waarin verantwoordelijkheid gemakkelijk omslaat in schuld. Als het goed gaat, is het vanzelfsprekend. Als het schuurt, wordt er gekeken. Ruimte maken voor vaderschap vraagt daarom niet simpelweg vertrouwen, maar ook het loslaten van een positie waarin moeders onbewust tot eindverantwoordelijke zijn gemaakt.

Systemisch bekeken: verschil dragen zonder hiërarchie
Vanuit systemisch en archetypisch perspectief zijn de moederlijke en vaderlijke functie niet hetzelfde, maar ook niet gebonden aan gender. De moederlijke functie representeert nabijheid, afstemming en emotionele regulatie. De vaderlijke functie representeert begrenzing, separatie en wereldgerichtheid.
Deze functies zijn niet aan gender gebonden. Ze kunnen gedragen worden door moeders, vaders of andere opvoedfiguren. Niet het geslacht, maar de relationele beschikbaarheid maakt het verschil. In de pedagogische basis gaat het dus niet om taakverdeling, maar om het bewust vervullen van deze functies, afgestemd op het kind en op elkaar.
De moederlijke en vaderlijke functie zijn beiden nodig voor een kind om zich te kunnen hechten én losmaken, om zichzelf te mogen zijn én zichzelf te worden. Als die functies uit balans raken, ontstaan spanningen:
• overmatige nabijheid kan verstikken;
• afwezigheid van begrenzing kan leiden tot roekeloosheid of angst;
• overbelaste moeders raken uitgeput;
• onzeker gemaakte vaders verdwijnen uit beeld.
In veel pedagogische contexten is de moederlijke functie goed verankerd. De vaderlijke functie wordt echter nog te vaak gezien als aanvulling, niet als dragende kracht. Vaders vragen zich dan af: “Wanneer ben ik van betekenis, los van ondersteunen?”
Een pedagogische basis die beide functies erkent, nodigt uit tot richting geven, waardeert verschil en erkent begrenzing als liefdevolle daad.
Wanneer vaders én moeders, wanneer ouders, zich gezien, welkom en competent voelen, hoeft het kind niet te kiezen tussen loyaliteiten.

Misschien is dit wel het wezenlijke spanningsveld van ouderschap vandaag: hoe bieden we nabijheid zonder te verstikken, en richting zonder te domineren? Hoe dragen we verschil zonder hiërarchie, en verantwoordelijkheid zonder schuld? In dat spanningsveld bestaat geen blauwdruk. Wel een uitnodiging tot volwassen positionering, telkens opnieuw, in relatie tot het kind en tot elkaar.

Reflectieve uitnodiging
Mijn hoop is dat kinderen ervaren dat:
• zorg geen genderrol is, maar een relationele beweging;
• nabijheid vele vormen kent;
• zowel moeders als vaders zichzelf mogen zijn in contact met hen.

Daarom spreek ik het liefst voor ouders i.p.v. vader/moeder. En nodig ik ouders vaak uit om persoonlijk te onderzoeken:
• Welke functie draag jij van nature: nabijheid of richting?
• Wat heb jij gemist of zelf moeten ontwikkelen?
• Hoe beïnvloedt dat jouw blik op moeder- en vaderschap vandaag?
Dus wat mij betreft is de vraag niet: zijn vaders en moeders gelijk?

Maar: durven we verschil te dragen, zonder het te moeten oplossen?
Daar, in dat spanningsveld, ontstaat *volwassen ouderschap*. **En een pedagogische basis waarin kinderen zich kunnen hechten én loslaten, gedijen én groeien.**

Literatuur – referenties - bronvermelding:

- *Belsky, J. (1984). The Determinants of Parenting: A process model. Child Development, 55, 83-96.*
- Kierkels, M. (2026) *Vaderschap en moederschap – in: Onderzoeksverslag 'Vaderschap in de pedagogische basis' ->* bron: www.bobderaadt.nl/documents/KPB/Onderzoek_Vaderschap_in_de_Pedagogische_Basis.pdf pag. 17-23.
- Neufeld, Gordon & Gabor Maté (2004 oorspronkelijke uitgave; 2022: Ned. vert.) *Laat je kind niet los – Waarom een hechte ouder-kindband belangijker is dan ooit*; Antwerpen: Manteau/Standaard Uitgeverij; 350 pp., €25,99 – ISBN 978 90 223 3865 0. [4]

[4] Boekrecensie door Bob de Raadt: in -> www.vakbladvroeg.nl/recensie_laat_je_kind_niet_los/?utm_medium=email&utm_campaign=Nieuwsbrief%20Vakblad%20Vroeg%2010-02-2026 – en in Vaderschapskennis (online magazine voor vaders, over vaderschap en vaderparticipatie) ->> www.bobderaadt.nl/documents/vaderschapskennis/Fathers4Fathers_bericht_49.pdf

- Raadt, Bob de (2026) *Onderzoek 'Vaderschap in de Pedagogische Basis'* – vindplaats: www.bobderaadt.nl/documents/KPB/Onderzoek_Vaderschap_in_de_Pedagogische_Basis.pdf
- www.metakierkels.nl ->
  METAKIERKELS.NL · KENNISMAKEN

Je bent er voor je kind. Je probeert. Je past je aan. Probeert opnieuw. Maar ergens blijft iets groter worden in plaats van kleiner. Misschien herken je jezelf in één of meer van deze thema's:

- Slaapproblemen: Je kind slaapt slecht, of wil niet alleen slapen. De avonden worden een gevecht.
- Driftbuien: Ze worden groter en intenser. Je kind raakt overspoeld, en jij weet niet hoe je moet reageren.
- Eetproblemen: Het eten is een dagelijkse onderhandeling. Je kind eet selectief, of weigert voedsel helemaal.
- Zindelijkheid: Het lukt maar niet, hoeveel je ook probeert. Je kind wil niet naar het potje, of blijft nachtelijk incontinent.
- Weerstand tegen school of opvang: Je kind wil niet gaan, of komt huilend terug. Het conflict groeit.
- Huilen dat maar niet stopt: Je baby of peuter huilt veel, en je bent niet zeker of je het goed doet of wat je kind je probeert te zeggen.
- Teruggetrokkenheid: Je kind trekt zich terug, wordt stil of somber op een manier die je zorgen baart.
- Boosheid: Je kind schreeuwt, slaat, bijt, gooit, doet pijn aan zichzelf of aan jou. En je dringt niet tot hem door.

- www.metakierkels.nl/articles/pittig-kind/ -> Een "pittig" of intensief kind heeft meestal geen lastig karakter, maar een gevoeliger zenuwstelsel, of een geschiedenis van te vaak niet gezien of begrepen worden. Intensiteit vraagt niet om minder grenzen. Het vraagt om meer afstemming tussen ouder en kind (artikel, juli 2026).

> *"Hoe kijkt een pedagoog naar een intensief kind?*
>
> *Als ik een ouder spreek die vastloopt op de intensiteit van hun kind, begin ik bij de vraag: hoe is de afstemming tussen jou en dit kind? Waar loopt die vast? En wat heeft dit kind nodig om te voelen dat het veilig is bij jou? Want dat is de kern. Een intensief kind dat zich gezien, gehoord en aanvaard voelt, met een ouder die begrijpt hoe het kind in elkaar zit, ontwikkelt zich anders dan een intensief kind dat voortdurend de boodschap krijgt dat het te veel is. Jij kunt dat verschil maken. Meestal niet door harder te werken, maar door anders te kijken".*

- www.metakierkels.nl/articles/slaapproblemen/
- www.metakierkels.nl/articles/driftbuien/

(pag. 9) - Deze recensie stond allereerst in *Vaderschapskennis*, okt. 2025, nr. 45, pag. 15-17. Bron: www.bobderaadt.nl/documents/vaderschapskennis/Fathers4Fathers_bericht_45.pdf

- www.metakierkels.nl/verwijzers/ -> “Een aanzienlijk deel van het verzuim onder werknemers met jonge kinderen heeft een thuisoorzaak: gezinsdynamiek die meekomt naar het werk. U ziet het gebeuren, op de werkvloer of in de spreekkamer, en tegelijk ligt de oorzaak buiten uw bereik. Voor precies die situaties bestaat er nu een directe verwijsroute naar een pedagoog”.
- www.elovie.nl/programmas/ -> Onze programma's
  “Bij Elovie Opleidingen geloven we dat het vervullen van de hechtingsbehoefte van jonge kinderen hét middel is voor een veerkrachtige generatie in de toekomst. Onze programma’s zijn ontworpen om jouw organisatie en jouw team van professionals te ondersteunen in het bieden van optimale zorg voor en begeleiding aan kinderen. Elovie Opleidingen is voor organisaties een duurzame partner in opleidingen die verder gaat dan alleen ‘het goed geregeld hebben’. Onze programma’s zijn gericht op het versterken van opvoedkwaliteiten, het bevorderen van gezonde relaties, en het creëren van een cultuurverandering in pedagogisch handelen. Pedagogisch professionals kunnen bij ons hun vuur voor opvoeden aanwakkeren en nieuwe inzichten verwerven, terwijl ouders en opvoeders de vaardigheden ontwikkelen voor een gezonde en gelukkige opvoeding. We brengen alle betrokkenen naar de kern van opvoeden met liefde en deskundigheid. Met Elovie Opleidingen gaan we samen voor een liefdevolle opvoedrevolutie voor een betere toekomst”.
- www.elovie.nl/programma-de-cirkel-van-veiligheid/ -> “Iedere ouder of opvoeder kent momenten waarop je je afvraagt: *“Waarom doet dit kind zo? Wat heeft dit kind eigenlijk van mij nodig?”* De Cirkel van Veiligheid en Vertrouwen (CVV) helpt pedagogisch professionals en ouders om te begrijpen wat een kind op elk moment nodig heeft: ruimte om te ontdekken én nabijheid om zich veilig te voelen. Het programma biedt een praktische, liefdevolle manier om de relatie tussen het kind en opvoeder te versterken, gebaseerd op meer dan 60 jaar onderzoek naar hechting en ontwikkeling”.
- www.elovie.nl/programma-hechtingskunde/ -> “Het programma Hechtingskunde is gemaakt voor opvoeders: (pleeg-, adoptie-, stief-, groot-) ouders, steungezinnen en professionals binnen onderwijs en hulpverlening. Door deelname aan het programma ontwikkelen deelnemers waardevolle inzichten en (pedagogische) vaardigheden om kinderen binnen de juiste voorwaarden te laten opgroeien. De programma’s zijn speciaal ontwikkeld voor iedereen die betrokken is bij de sociaal-emotionele en leerontwikkeling van kinderen”.
- **Literatuurlijst: m.b.t. vaders & vaderschap & vaderschapsontwikkeling**: te vinden in het onderzoeksverslag ‘Vaderschap in de pedagogische basis’ – vindplaats: www.bobderaadt.nl/documents/KPB/Onderzoek_Vaderschap_in_de_Pedagogische_Basis.pdf pag. 32-35.